

Marcin Janusz Szewczyk

**GŁOSA DO UCHWAŁY SĄDU NAJWYŻSZEGO
Z DNIA 26 CZERWCA 2014 ROKU,
SYGN. I KZP 7/14¹**

Użyte w art. 82 § 1 k.k. wyrażenie „nie odwołano warunkowego zwolnienia” odnosi się do sytuacji, gdy w okresie próby i w ciągu 6 miesięcy od jej zakończenia nie wydano prawomocnego postanowienia sądu w tym przedmiocie.

Na wstępie pokrótce przypomnieć należy stan faktyczny, na tle którego doszło do sformułowania zagadnienia prawnego przedstawionego do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

Sąd Okręgowy w G. postanowieniem z dnia 31 maja 2011 roku zastosował środek probacyjny warunkowego przedterminowego zwolnienia z odbycia reszty kary wobec H.W., uprzednio skazanego za przestępstwo opisane w art. 178a § 1 k.k. na karę roku pozbawienia wolności, której koniec przypadał na dzień 18 sierpnia 2011 roku, wyznaczając mu okres próby do 31 maja 2013 roku.

Postanowieniem z dnia 17 czerwca 2013 roku Sąd Okręgowy w B., w oparciu o przepis art. 160 § 1 pkt 4 k.k.w., odwołał warunkowe przedterminowe zwolnienie, z powodu skazania H.W. za cztery przestępstwa określone w art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości, w tym za jedno popełnione w okresie próby, za które wymierzono karę łączną grzywny w wysokości 50 stawek dziennych po 20 zł. Po rozpoznaniu zażalenia skazanego Sąd Apelacyjny w K., postanowieniem z dnia 8 października 2013 roku, uchylił zaskarżone orzeczenie i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w B. do ponownego rozpoznania.

Postanowieniem z dnia 27 listopada 2013 roku Sąd Okręgowy w B. ponownie odwołał warunkowe przedterminowe zwolnienie udzielone H. W., w oparciu o tę samą podstawę prawną. Na powyższe postanowienie zażalenie powtórnie w dniu 4 grudnia 2013 roku złożył skazany, po czym 7 stycznia 2014 roku przedstawiono je wraz z aktami Sądowi Apelacyjnemu w K., gdzie trzy dni później wyznaczono termin posiedzenia odwoławczego. H. W., od czasu udzielenia mu warunkowego przedterminowego zwolnienia, przebywał na wolności, mimo że w pierwszej in-

---

¹ OSN 2014, nr 9, poz. 67.

stancji zarządzano wykonanie reszty nieodbytej kary, a żaden z sądów nie wstrzymał wykonania postanowień odwołujących zwolnienie.

Sąd Apelacyjny w K., rozpoznając wniesiony środek odwoławczy, powziął wątpliwość co do tego, czy nowelizacja treści art. 9 § 3 k.k.w. miała wpływ na dotychczasową interpretację przepisu art. 82 § 1 k.k., zgodnie z którą odwołanie warunkowego przedterminowego zwolnienia z reszty kary mogło nastąpić jeżeli w okresie próby i w ciągu dalszych 6 miesięcy od jej zakończenia wydano prawomocne postanowienie.

Zagadnienie będące przedmiotem pytania Sądu Apelacyjnego w K. w przeszłości rodziło już kontrowersje w orzecznictwie. Przypomnieć należy, że pod rządem Kodeksu karnego z 1932 roku i później na gruncie przepisów Kodeksu karnego z 1969 roku, aż do połowy lat 90. ubiegłego wieku, zarówno w judykaturze, jak i piśmiennictwie przyjmowano, że postanowienia w przedmiocie zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności oraz odwołania przedterminowego zwolnienia są wykonalne z chwilą ich wydania².

Odmienny pogląd, zgodnie z którym postanowienia w przedmiocie zarządzenia wykonania kary oraz odwołania warunkowego przedterminowego zwolnienia stają się wykonalne jeżeli w okresie 6 miesięcy po upływie okresu próby zostanie wydane i uprawomocni się postanowienie w tym przedmiocie, został wyrażony przez Sąd Najwyższy w końcowym okresie obowiązywania Kodeksu karnego z 1969 roku, w postanowieniu z dnia 1 lutego 1995 roku³, jak również w uchwale 7 sędziów z dnia 30 stycznia 1996 roku⁴.

Z dniem 1 września 1998 roku nastąpiła zmiana stanu prawnego w związku z wejściem w życie Kodeksów karnych. Uchwalone przepisy usankcjonowały poglądy wyrażone przez Sąd Najwyższy, bowiem w postępowaniu wykonawczym jako regułę przyjęto, że postanowienia stają się wykonalne z chwilą ich uprawomocnienia. Wykładnia, zgodnie z którą odwołanie warunkowego przedterminowego zwolnienia może nastąpić jeżeli w okresie wymienionym w art. 82 § 1 k.k. wydano prawomocne postanowienie, była akceptowana w judykaturze i piśmiennictwie⁵.

² Por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 1954 r., sygn. II KO 36/53, OSNCK 1954, nr 4, poz. 69; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 1962 r., sygn. VI KO 62/61, OSN 1962, nr IV, poz. 62.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 1962 r., sygn. VI KO 62/61, OSNKW 1962, nr 4, poz. 62; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 1970 r., sygn. V KRN 673/66, OSNKW 1970, nr 6, poz. 61; uchwałę Sądu Najwyższego z 18 lutego 1972 r., sygn. VI KZP 70/71, OSNKW 1972, nr 5, poz. 77 oraz W. Makowski, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 1937, s. 277; M. Siewierski, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 1965, s. 121.; J. Bafia [w:] J. Bafia, K. Mioduski, M. Siewierski, *Kodeks karny, komentarz*, Warszawa 1977, s. 290.

³ Sygn. III KRN 203/94, OSNKW 1995, nr 3-4, poz. 18; zob. również głosę krytyczną K. Postulskiego, „Przegląd Sądowy” 1996, nr 2, s. 85.

⁴ Sygn. I KZP 34/95, OSNKW 1996, nr 3-4, poz.14.

⁵ Por. np.: postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 16 września 1999 r., sygn. II AKz 315/99, Krakowskie Zeszyty Sądowe 1999, nr 8-9, poz. 44; postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2004 r., sygn. II KK 37/04, LEX nr 109476; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2010 r., sygn. V KK 108/10, OSNwSK 2010, poz. 1437; K. Postulski, [w:] Z. Hołda,

Ustawą z 16 września 2011 roku o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2012 roku⁶ dokonano zmiany przepisów regulujących postępowanie wykonawcze.

W komentowanej uchwale, Sąd Najwyższy uznał jednak, że przeprowadzona nowelizacja nie miała wpływu na dotychczasową interpretację art. 82 § 1 k.k. Uzasadniając wyrażone przez siebie zapatrywanie, odwołał się do treści art. 462 § 1 k.p.k. podnosząc, że mimo iż powołany przepis przewiduje, że co do zasady złożenie zażalenia nie wstrzymuje wykonania postanowienia, to regulacja ta nie ma zastosowania do postanowień, w przypadku których z natury rzeczy wynika, że stają się one wykonalne dopiero w momencie uprawomocnienia. Takim orzeczeniem, jak wskazał Sąd Najwyższy, jest postanowienie o podjęciu warunkowo umorzonego postępowania. W dalszej części uzasadnienia organ ten podniósł, że odpowiednikiem art. 462 § 1 k.p.k. na gruncie procedury wykonawczej jest art. 9 § 3 k.k.w. Według stanowiska najwyższej instancji sądowej mimo, że ustawa Kodeks karny wykonawczy nie zawiera regulacji dotyczącej wyłączenia natychmiastowej wykonalności postanowienia wydanego w trybie art. 82 § 1 k.k., należy w tym względzie zastosować tożsame rozwiązanie, jak w przypadku podjęcia postępowania, które zostało warunkowo umorzone. Zdaniem Sądu Najwyższego obydwie postanowienia dotyczą zbieżnej materii, tj. odwołania środka probacyjnego, dlatego jednolicie należy podchodzić do wymogu ich wykonalności i prawomocności.

Przytoczone argumenty nie są przekonujące. W pierwszej kolejności podnieść należy, że między instytucją odwołania warunkowego przedterminowego zwolnienia a podjęciem postępowania warunkowo umorzonego nie ma takiej analogii, która uprawniałaby do tożsamego traktowania obydwu regulacji.

Zauważyć należy, że przepisów Kodeksu karnego wykonawczego nie stosuje się do procedury, której przedmiotem jest podjęcie warunkowo umorzonego postępowania. Wymieniona regulacja została ulokowana w przepisach Kodeksu postępowania karnego (art. 549-551 k.p.k.). Decyzję w przedmiocie podjęcia warunkowo umorzonego postępowania podejmuje sąd właściwy do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji, a nie sąd wykonujący orzeczenie⁷.

Zupełnie inna sytuacja ma miejsce w przypadku odwołania warunkowego przedterminowego zwolnienia. Właściwym do wydania orzeczenia w tym przedmiocie jest sąd penitencjarny, który proceduje w oparciu o przepisy Kodeksu karnego wykonawczego⁸.

Powyższe zestawienie prowadzi do konstatacji, że podjęcie decyzji procesowej w każdym z omawianych przypadków odbywa się w oparciu o dwie różne

---

K. Postulski, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Gdańsk 1998, s. 362-363; A. Marek, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2005, s. 285-286; A. Zoll. [w:] G. Bogdan, Z. Cwiakalski, P. Kardas, J. Majewski, J. Raglewski, M. Szewczyk, W. Wróbel, A. Zoll (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz*, t. I, wyd. 3, Warszawa 2007, s. 889.

⁶ Dz.U. z 2011 r., Nr 240, poz. 1431.

⁷ Por. art. 550 § 1 k.p.k. i art. art. 3 § 1 k.k.w.

⁸ Por. art. 160 k.k.w.

procedury, które mimo pewnych koincydencji⁹ zawierają istotne odrębności.

Do dnia 1 stycznia 2012 roku regułą było, że orzeczenie w postępowaniu wykonawczym stawało się wykonalne z chwilą uprawomocnienia. Wraz z wejściem w życie ustawy z 16 września 2011 roku projektodawca zdecydował się na odwrócenie tej zasady przyjmując, że postanowienie w postępowaniu wykonawczym staje się wykonalne z chwilą wydania, chyba że ustawa stanowi inaczej lub sąd wydający postanowienie albo sąd powołany do rozpoznania zażalenia wstrzyma jego wykonanie¹⁰.

Jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy, podstawowym celem przeprowadzonej reformy było usprawnienie procedur, skrócenie czasu ich trwania oraz zwiększenie efektywności orzekanych kar. Według jego autorów, obowiązujące w tym zakresie regulacje obarczone były istotnymi wadami, prowadzącymi przede wszystkim do przewlekłości postępowania.

Jednym z zasadniczych kierunków zmian, jakie wskazano w motywach noweli, było odwrócenie zasady dotyczącej wykonalności postanowień w postępowaniu wykonawczym, które zdaniem twórców projektu generalnie powinny stawać się wykonalne z chwilą wydania, nie zaś uprawomocnienia. Wprowadzenie wymienionej zasady miało znacząco wpłynąć na usprawnienie postępowania wykonawczego¹¹.

Sąd Najwyższy trafnie zauważył, że na etapie prac legislacyjnych planowano wydłużenie do 1 roku okresu, w którym może nastąpić odwołanie warunkowego przedterminowego zwolnienia¹². Uzasadniając tę modyfikację wskazywano, że „zdarza się coraz częściej, że gdy warunkowo zwolniony w ostatnim okresie próby popełni kolejne przestępstwo, uchyla się od obowiązków, to okres 6 miesięcy jest okresem oczywiście zbyt krótkim by doszło do wydania i uprawomocnienia się postanowienia o odwołaniu warunkowego przedterminowego zwolnienia”¹³. Zmiana treści art. 82 § 1 k.k. została jednak odrzucona na etapie prac legislacyjnych¹⁴.

Nie można zgodzić się z Sądem Najwyższy, że planowana korekta dowodzi, że projektodawca zakładał, że do skutecznego odwołania warunkowego zwolnienia z odbycia reszty kary konieczne jest uprawomocnienie się postanowienia w tym przedmiocie, bowiem gdyby w istocie tak było zapewne doszłoby do uchwalenia nowej treści art. 82 § 1 k.k. W toku prac Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach słusznie zrezygnowano z planowanej modyfikacji, gdyż z uwagi na odwrócenie zasady wykonalności postanowień w postępowaniu wykonawczym byłaby ona bezprzedmiotowa. Na marginesie zauważyć trzeba, że dla dokonania prawidłowej wykładni przepisów zasadnicze znaczenie

⁹ Zob. art. 1 § 2 k.k.w.

¹⁰ Zob. art. 9 § 3 k.k.w.

¹¹ Zob. druk nr 3961 Sejmu VI kadencji, *Uzasadnienie projektu ustawy*, Uwagi ogólne.

¹² Zob. projekt w wersji z 11 lutego 2011 r.

¹³ Uzasadnienie projektu ustawy, Uwagi szczegółowe, pkt 71.

¹⁴ Zob. druk nr 4495 Sejmu VI kadencji.

mają normy, które uchwalono, a nie zmiany przepisów, które zamierzano wprowadzić.

Wyjątki od reguły przyjętej w art. 9 § 3 k.k.w., zgodnie z założeniem projektodawców, miały dotyczyć decyzji o największej doniosłości¹⁵. Po uprawomocnieniu się podlegają wykonaniu postanowienia: o udzieleniu przerwy, jeżeli prokurator oświadczył, że sprzeciwia się jej udzieleniu (art. 154 § 1 k.k.w.), o udzieleniu warunkowego zwolnienia, jeżeli prokurator oświadczył, że sprzeciwia się jego udzieleniu (art. 162 § 2 k.k.w.) oraz o zarządzeniu wykonania kary warunkowo zawieszanej, kiedy jego podstawą jest rażące naruszenie porządku prawnego, określone w art. 75 § 2 i 4 k.k. (art. 178 § 3 k.k.w.).

Z powyższych względów nie sposób zaaprobować stanowiska Sądu Najwyższego, że zmiany przepisów dokonane na gruncie postępowanie karnego wykonawczego nie miały wpływu na wykładnię art. 82 § 1 k.k. Postanowienie o odwołaniu warunkowego przedterminowego zwolnienia staje się wykonalne z chwilą jego wydania, a nie uprawomocnienia. Gdyby ustawodawca chciał uczynić wyjątek od tej reguły zapewne wzorem regulacji z art. 154 § 1 k.k.w., 162 § 2 k.k.w., czy 178 § 3 k.k.w. umieściłby w Kodeksie karnym wykonawczym stosowny zapis.

Nie można zgodzić się również ze stwierdzeniem Sądu Najwyższego, iż z uwagi na rozróżnienie między zagadnieniem prawomocności i wykonalności zmiana przepisów wykonawczych nie oznacza modyfikacji co do warunku prawomocności postanowienia wydanego w trybie art. 82 § 1 k.k.

Zauważyć należy, że pomiędzy instytucją prawomocności orzeczenia i jego wykonalności istnieje ścisły związek. Skutkiem prawomocności jest niepodważalność określonej decyzji procesowej. Przyjmuje się, że prawomocność wyraża się w aspekcie formalnym oraz materialnym. Pierwszy z nich polega na tym, że decyzja nie podlega już zaskarżeniu w trybie zwykłych środków odwoławczych, drugi powoduje, iż niedopuszczalnym jest ponowne postępowanie przeciwko tej samej osobie o tę samą kwestię prawną¹⁶.

W procedurze karnej występują decyzje procesowe, których wykonalność związana jest z prawomocnością orzeczenia oraz takie, które mogą być wykonywane, mimo że orzeczenie nie jest jeszcze prawomocne. Przedmiotowe rozróżnienie związane jest z tzw. suspensywnością, tj. wstrzymaniem wykonalności zaskarżonego rozstrzygnięcia.

W doktrynie procesu karnego suspensywność wiąże się nie tyle z treścią i charakterem zaskarżonej decyzji procesowej, ile z rodzajem środka odwoławczego. Przyjmuje się mianowicie podział środków zaskarżenia na bezwzględnie i względnie suspensywne. Suspensywność bezwzględna oznacza wstrzymanie

¹⁵ Zob. druk nr 3961 Sejmu VI kadencji, *Uzasadnienie projektu ustawy*, Uwagi szczegółowe, pkt 9.

¹⁶ Zob. T. Grzegorzczak, J. Tylman, *Polskie postępowanie karne*, wyd. 7, Warszawa 2009, s. 188-189; S. Waltoś, P. Hofmański, *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2013, s. 63.; T. Grzegorzczak, J. Tylman, *Polskie postępowanie karne*, wyd. 7, Warszawa 2009, s. 188-189.

wykonalności decyzji procesowej przez samo wniesienie środka odwoławczego, o względnej można mówić, gdy wstrzymanie wykonalności zaskarżonego orzeczenia uzależnione jest od organu procesowego¹⁷. Zażalenie w przeciwieństwie do apelacji, co do zasady, jest środkiem względnie suspensywnym.

Wskazać trzeba jednak, że charakter niektórych postanowień powoduje, że ich wykonanie nie może być wstrzymane. Wynika to z natury danej decyzji, która jest wykonywana dopiero w razie uprawomocnienia się. Dlatego samo złożenie zażalenia powoduje, że jej wykonanie nie następuje i nie ma potrzeby wydania w tej mierze odrębnego orzeczenia. Dotyczy to np. postanowienia stwierdzającego niewłaściwość sądu (art. 35 § 1 i 3 k.p.k.), postanowienia o zwrocie sprawy prokuratorowi do uzupełnienia postępowania przygotowawczego (art. 345 § 1 i 3 k.p.k.), czy zarządzenia o zwrocie oskarżycielowi publicznego aktu oskarżenia do uzupełnienia (art. 337 § 1 i 2 k.p.k.). Podnieść należy, że ich wykonanie, czyli przekazanie sprawy, nastąpi dopiero w razie utrzymania tych decyzji w mocy przez instancję odwoławczą¹⁸.

Sąd Najwyższy trafnie zauważył, że do tego rodzaju orzeczeń należy zakwalifikować również postanowienie o podjęciu warunkowo umorzonego postanowienia. Trudno bowiem przyjąć za prawidłową sytuację, w której sąd pierwszej instancji, nie czekając na uprawomocnienie takiego postanowienia, przeprowadziłby rozprawę i wydał orzeczenie co do meritum. Jeżeli postanowienie o podjęciu postępowania zostałoby zaskarżone, a sąd odwoławczy lub sąd orzekający po jego uchyleniu podjąłby przeciwną decyzję procesową, wówczas w obrocie prawnym funkcjonowałyby dwa wyroki wydane wobec tego samego oskarżonego i dotyczące tej samej kwestii, a w takim przypadku późniejsze orzeczenie dotknięte byłoby uchybieniem, o którym mowa w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.

Do kręgu decyzji procesowych, które ze swej natury stają się wykonalne dopiero po uprawomocnieniu nie zalicza się postanowienia o odwołaniu warunkowego przedterminowego zwolnienia, co oznacza, że zgodnie z ogólną regułą przyjętą w art. 9 § 3 k.k.w. orzeczenie to jest wykonalne z chwilą wydania.

Należy zwrócić uwagę, że w wyniku podjęcia warunkowo umorzonego postępowania dochodzi do wzruszenia prawomocnego wyroku. Natomiast ranga decyzji, która jest unicestwiana w wyniku odwołania warunkowego przedterminowego zwolnienia jest niższa, co dodatkowo przemawia za tym, że wykonalność takiego postanowienia nie powinna być wstrzymywana do czasu jego uprawomocnienia.

Nie można zgodzić się również z argumentem Sądu Najwyższego, że gdyby ustawodawca uznał za konieczne zmianę dotychczasowej zasady wykonalności

¹⁷ Zob. T. Grzegorzczak, J. Tylman, *Polskie postępowanie...*, s. 771; P. Piszczek, *Wykład prawa karnego procesowego*, B. Bieńkowska, P. Kruszyński (red.), C. Kulesza, P. Piszczek., wyd. 4, Białystok 2012.

¹⁸ Por. Z. Doda, *Zażalenie w procesie karnym*, Warszawa 1985, s. 210 i n.; P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego*, wyd. 4, Warszawa 2011, t. II, s. 991.

postanowień o odwołaniu warunkowego przedterminowego zwolnienia, która utrwaliła się w orzecznictwie, dokonałby korekty regulacji zawartej w Kodeksie karnym. Zdaniem Sądu Najwyższego dopiero taka modyfikacja pozwoliłaby na przyjęcie, że zmianie uległa norma z art. 82 § 1 k.k.

Wskazać trzeba, że w niedalekiej przeszłości ustawodawca zmienił już utrwaloną w orzecznictwie regulację, mimo że nie dokonał żadnych modyfikacji w treści przepisu art. 82 § 1 k.k. W ustawie o przemocy w rodzinie¹⁹, która weszła w życie z dniem 1 sierpnia 2010 roku przyjęto, że w przypadku gdy wniosek kuratora zawodowego o odwołanie warunkowego przedterminowego zwolnienia dotyczy skazanego za przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec członka rodziny, który w okresie próby rażąco naruszył porządek prawny, ponownie używając przemocy lub groźby bezprawnej, wydane przez sąd postanowienie o odwołaniu warunkowego przedterminowego zwolnienia podlega wykonaniu z chwilą jego wydania.

Nie ulega wątpliwości, że przytoczony zapis ustawowy skutkuje tym, że przedmiotowe postanowienie jest wykonalne po jego wydaniu, bez względu na to, czy skazany zdecyduje się wnieść zażalenie, czy też nie. Przeciwna interpretacja byłaby absurdalna, oznaczałaby bowiem, że skazany, który jest każdorazowo doprowadzany na posiedzenie sądu²⁰, nie mógłby zostać osadzony w jednostce penitencjarnej do czasu uprawomocnienia się orzeczenia o odwołaniu warunkowego przedterminowego zwolnienia. Zapis art. 12d ust. 3 ustawy o przemocy w rodzinie, jest tożsamy z treścią art. 9 § 3 k.k.w., dlatego nie ma żadnych przesłanek ku temu, by powołane normy interpretować w różny sposób.

Kolejne argumenty przedstawione przez Sąd Najwyższy odnoszą się do *ratio legis* wprowadzenia 6-miesięcznego terminu, w którym możliwe jest odwołanie warunkowego przedterminowego zwolnienia.

Bez większych wątpliwości przyjąć należy, że celem takiego zapisu ustawowego było zapewnienie realnych możliwości odwołania warunkowego przedterminowego zwolnienia w tych przypadkach, w których do rażącego naruszenia porządku prawnego doszło w końcowym okresie próby. Nie należy jednak, jak czyni to Sąd Najwyższy, nadmiernej wagi przykładać do charakteru²¹ oraz

¹⁹ Zob. art. 7 pkt 1 ustawy z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 125, poz. 842).

²⁰ Zob. art. 12d ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180, poz. 1493).

²¹ Zdaniem Sądu Najwyższego, termin określony w art. 82 § 1 k.k., jak i 75 § 4 k.k. charakteryzuje się tym, że nie można go przywrócić, a jego przekroczenie powoduje bezskuteczność czynności prawnej, a co za tym idzie jest to termin prekluzyjny, zbliżony swoim charakterem do terminów wyznaczających okres przedawnienia karalności poszczególnych przestępstw (por. uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów z dnia 30 stycznia 1996 r., sygn. I KZP 34/95, OSNKW 1996, nr 3-4, poz. 14 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 lutego 1995 r., sygn. III KRN 203/94, OSNKW 1995, nr 3-4, poz. 18). W literaturze przedmiotu wskazano, że trafniejsze byłoby, w ślad za koncepcją I. Nowikowskiego, ujęcie przedmiotowego terminu jako stanowczego. Czynność procesowa dokonana z naruszeniem takiego terminu jest formalnie wadliwa, a mimo to do czasu jej uchylenia wywołuje skutki prawne

długości określonego przez ustawodawcę terminu, bowiem okoliczności te nie mają decydującego wpływu na ocenę daty wykonalności postanowienia o odwołaniu warunkowego przedterminowego zwolnienia.

Przedmiotowa kwestia jest normowana w przepisach proceduralnych, a nie karνομaterialnych. Zauważyć należy, że art. 462 k.p.k. ulokowano w Dziale IX Kodeksu postępowania karnego zatytułowanym „Postępowanie odwoławcze”, w rozdziale dotyczącym zażalenia. Z kolei art. 9 k.k.w. usytuowany jest w Rozdziale IV Kodeksu karnego wykonawczego, zatytułowanym „Postępowanie wykonawcze”, w oddziale dotyczącym wykonywania orzeczeń. Nie można zatem argumentować, jak czyni to Sąd Najwyższy, że dla zmiany dotychczas przyjmowanej wykładni konieczna jest modyfikacja treści art. 82 § 1 k.k., gdyż z punktu widzenia poprawności legislacyjnej wprowadzenie do normy materialnoprawnej kwestii proceduralnej, jaką jest wykonalność orzeczenia, byłoby zabiegiem niepożądanym.

Wydaje się, że istotniejszym argumentem podnoszonym w przeszłości w orzecznictwie Sądu Najwyższego, był ten, iż o tym, że postanowienie o odwołaniu warunkowego przedterminowego zwolnienia, czy zarządzeniu wykonania kary powinno się uprawomocnić najpóźniej w ciągu 6 miesięcy po upływie okresu próby, decyduje doniosłość skutków w sferze materialnoprawnej, jakie powodował upływ terminu z art. 82 § 1 k.k., czy 75 § 4 k.k.²²

Mając zapewne na uwadze wskazaną okoliczność, w ustawie z 16 września 2011 roku zróżnicowano regułę wykonalności postanowień. Przyjęto, że wykonalne z datą uprawomocnienia stają się te postanowienia, w których podjęta decyzja ma charakter fakultatywny (art. 75 § 2 i 3 k.k.). W pozostałych sytuacjach procesowych postanowienia są wykonalne z datą wydania.

Rozważyć należy, czy taka dyferencjacja w świetle standardów konstytucyjnych jest uprawniona. Wzorcem konstytucyjnej kontroli jest przepis art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z którym wszyscy są równi wobec prawa i mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego ukształtowało się stanowisko, że wszelkie odstępstwa od nakazu równego traktowania podmiotów podobnych powinny znajdować podstawę w przekonujących argumentach, które muszą mieć charakter relewantny, proporcjonalny, a więc waga interesu, któremu ma służyć różnicowanie sytuacji adresatów normy, musi pozostawać w odpowiedniej proporcji do wagi interesów, które zostaną naruszone w wyniku nierównego potraktowania podmiotów podobnych, jak również argumenty powinny pozostawać w jakimś związku z innymi wartościami, zasadami czy normami kon-

---

(por. K. Dąbkiewicz, *Głos do postanowienia Sądu Najwyższego z 17 maja 2011, III KK 92/11*, „Przegląd Sądowy” 2013, nr 1, s. 129-130 oraz I. Nowikowski, *Terminy w Kodeksie postępowania karnego*, Lublin 1988, s. 16-17).

²² Zob. uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów z dnia 30 stycznia 1996 r., sygn. I KZP 34/95, OSNKW 1996, nr 3-4, poz. 14 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 1 lutego 1995 r., sygn. III KRn 203/94, OSNKW 1995, nr 3-4, poz. 18.

stytucyjnymi, uzasadniającymi odmienne traktowanie podmiotów podobnych²³. Zdaniem Trybunału „różnicowanie sytuacji prawnej podmiotów podobnych ma znacznie większe szanse uznania za zgodne z Konstytucją, jeżeli pozostaje w zgodzie z zasadami sprawiedliwości społecznej lub służy urzeczywistnieniu tych zasad”²⁴.

Nie wydaje się, by przeprowadzone przez ustawodawcę rozróżnienie sytuacji procesowej skazanych w zakresie daty wykonalności postanowień o zarządzeniu wykonania kary i odwołaniu warunkowego przedterminowego zwolnienia naruszało wymienione reguły. Zauważyć należy, że w przypadkach, w których decyzja ma charakter obligatoryjny zakres uznaniowości podmiotu stosującego prawo jest węższy niż w sytuacjach, gdy rozstrzygnięcie jest fakultatywne. Co za tym idzie prawdopodobieństwo, że orzeczenie wydane w pierwszej instancji zostanie zmienione przez sąd odwoławczy jest mniejsze w przypadku decyzji obligatoryjnych. Nie można również zapominać o tym, że postępowanie wykonawcze dotyczy osób, które zostały już prawomocnie skazane i co do zasady powinno się ono toczyć bez zbędnej zwłoki. Uwidacznia się to w szczególności w przypadku orzeczeń o odwołaniu warunkowego przedterminowego zwolnienia, których celem jest ponowne odizolowanie od społeczeństwa sprawców, którzy zagrażają jego bezpieczeństwu. Z tego względu uznać należy, że realizacja dyrektywy szybkości postępowania uzasadnia zróżnicowanie sytuacji procesowej skazanych.

Warto zwrócić uwagę na jeszcze jeden aspekt, jaki wiąże się z wykładnią przepisu art. 82 § 1 k.k.w. dokonaną przez Sąd Najwyższy w analizowanej uchwale. Zaprezentowane przez wymieniony organ ujęcie wykonalności prowadzi do sytuacji, w których na skutek obstrukcji procesowej skazanych, w wielu przypadkach nie dochodzi w okresie 6-miesięcznym po zakończeniu okresu próby do uprawomocnienia się postanowień, zwłaszcza jeżeli zdarzenia będące ich przesłankami, zaistniały w końcowym okresie próby. Słusznie zwraca się uwagę w piśmiennictwie, że jest to zaprzeczenie istoty probacji²⁵. Taka wykładnia przepisów dezawuuje również intencje, które przyświecały nowelizacji przepisów Kodeksu karnego wykonawczego.

²³ Por. np.: orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 września 1996 r., sygn. K. 10/96, OTK ZU 1996, nr 4, poz. 33; wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 kwietnia 2006 r., sygn. P 9/05, OTK-A 2006, nr 4, poz. 46; wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 marca 2014 r. SK 53/12, OTK-A 2014, nr 3, poz. 32.

²⁴ Zob. np.: wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 16 grudnia 1997 r., sygn. K. 8/97, OTK ZU 1997, nr 6 poz. 502, wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 kwietnia 1999 r., sygn. K. 36/98, OTK ZU 1999, nr 3, poz. 40 oraz wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 25 czerwca 2013 r., sygn. P 11/12, OTK-A 2013, nr 5, poz. 62.

²⁵ Zob. K. Postulski, *Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego*, sygn. I KZP 3/13, LEX/el. 2014, OSNKW 2013, nr 8, poz. 63 oraz *Glosa do postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 20 listopada 2013 r.*, II AKzW 1196/13, LEX/el. 2014.

Podsumowując wskazać należy, że w orzeczeniach z dnia 20 czerwca 2013 roku²⁶ i 9 października 2014 roku²⁷ Sąd Najwyższy, wypowiadając się w kwestii wykonalności postanowień na gruncie tożsamej regulacji prawnej z art. 75 § 4 k.k., wyraził zapatrywanie, zgodnie z którym postanowienie o zarządzeniu wykonania kary wydane na podstawie art. 75 § 1, § 1a i § 2a k.k. staje się wykonalne z chwilą wydania przed upływem okresu wskazanego w art. 75 § 4 k.k., chyba że sąd wydający postanowienie albo sąd powołany do rozpoznania zażalenia wstrzyma jego wykonanie. Stanowisko zaprezentowane w powołanych judykatach jest prawidłowe i nie ma dostatecznych racji, by odchodzić od tej, jak się wydawało, ugruntowanej już linii orzeczniczej²⁸.

**COMMENTARY TO THE JUDGEMENT ISSUED
BY THE SUPREME COURT ON 26 APRIL 2014,
FILE REF. NO. I KZP 7/14**

Abstract

This commentary is devoted to the revocation of conditional release. The Polish legislator made a substantial overhaul of the Executive Penal Code which came into force on 1st January 2012. The changes have given a reason for one of the Appellate Courts to ask the Supreme Court a legal question on whether the amendment of the Executive Penal Code causes a departure from the established practice of the courts, according to which the effective cancellation of the conditional release required the legitimization of the decision on revocation within six months after the end of the probation period.

The Supreme Court stated that ‘the expression used in Art. 82 § 1 of the Polish Penal Code “the conditional release was not revoked” refers to the situation, when neither in the trial period (probation) nor within 6 months after its completion has any final court decision been issued on this matter’.

The author disapproves of the view expressed by the Supreme Court. The commentary shows arguments for the rejection of the view that effective cancellation of the conditional early release needs a final decision. The main argument developed in the paper is that in the current legal system, in Art. 9 § 3 of the Executive Penal Code the legislator has implemented the principle of immediate enforceability in enforcement proceedings and there are only four exceptions to this principle clearly described in the act, and the decision to revoke a conditional release is not one of them.

²⁶ Sygn. I KZP 3/13, OSNKW 2013, nr 8, poz. 63.

²⁷ Sygn. V KK 177/13, LEX nr 1400154.

²⁸ Zob. również niepublikowane postanowienia Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 15 października 2013 r., sygn. II AKzw 1364/13 i 4 lutego 2014 r., sygn. II AKzw 1670/13.